

Cooperar en cultura més enllà de la forma jurídica

Publicat per [Interacció](#) [1] el 15/10/2019 - 10:53 | Última modificació: 15/09/2026 - 08:53

La cooperació apareix sovint com una resposta a la fragilitat de les petites organitzacions culturals. Philippe Henry observa, tanmateix, una paradoxa: tot i que moltes iniciatives comparteixen recursos, valors i projectes, molt poques adopten una forma jurídica explícitament cooperativa. L'autor situa aquesta qüestió en el tercer sector cultural francès, un espai ampli en nombre d'entitats, dominat per associacions petites i econòmicament fràgils.

El 2018, França comptava amb 237.100 associacions artístiques i culturals, de les quals només un 14 % tenien personal contractat. En canvi, l'autor identifica 292 empreses culturals amb estatut cooperatiu, principalment societats cooperatives i participatives (SCOP) i societats cooperatives d'interès col·lectiu (SCIC). L'arquitectura, les arts escèniques, el llibre, la premsa i l'audiovisual concentraven bona part d'aquestes organitzacions. La cooperació formal ocupava, doncs, una posició marginal dins d'un tercer sector ja modest en termes econòmics.

Les cooperatives d'activitat i ocupació permeten entendre les raons d'aquesta escassa implantació. Ofereixen als professionals una estructura jurídica, serveis administratius, formació i una xarxa de col·laboració. Alhora, no eliminen la discontinuïtat dels projectes, la incertesa dels ingressos ni la construcció individual de la reputació professional. En un context d'oferta cultural abundant, cada membre ha de col·laborar amb altres agents i preservar la singularitat que dona visibilitat al seu projecte.

La cooperació només es consolida si els beneficis compartits compensen el temps, l'energia i l'autonomia que exigeix als seus membres.

Henry desplaça així l'atenció del nombre de cooperatives cap a les condicions que permeten sostenir processos cooperatius duradors. Entre els factors favorables assenyala la proximitat territorial, ètica o organitzativa, la complementarietat de competències, el creixement gradual, la combinació d'organitzacions de dimensions diferents i una funció estable d'animació i coordinació. Aquesta funció resulta decisiva per connectar actors, conduir les deliberacions i adaptar la governança sense rigiditzar les relacions.

Els obstacles són igualment estructurals: dedicacions desiguals, agendes públiques i privades poc compatibles, complexitat organitzativa, por de perdre la identitat pròpia i dificultat per construir un model econòmic estable. La governança democràtica també necessita temps, sovint aportat de manera voluntària. A mesura que augmenten les funcions compartides, cal compartir també una part de les decisions, mitjançant organitzacions que combinen relacions horitzontals amb capacitats de direcció i regulació.

L'article atribueix als poders públics una funció de suport, facilitació i impuls, especialment durant les fases inicials. Henry reclama marcs legals més adequats, instruments que permetin mutualitzar riscos i resultats, possibilitats reals de constituir fons propis i contractes territorials que afavoreixin les iniciatives promogudes pels agents locals. L'horitzó és un paradigma de gestió basat en la creativitat, la governança distribuïda i la solidarització dels riscos empresarials.

L'article té la capacitat d'explicar per què la cooperació no neix simplement de compartir valors. La seva aportació principal és relacionar governança i condicions materials, i suggerir que la viabilitat dels projectes culturals depèn tant de la distribució de les decisions com dels recursos que els sostenen. Tanmateix, el text confia en la cooperació com a horitzó desitjable sense aprofundir prou en els conflictes de poder, les desigualtats entre membres o la possible transferència de responsabilitats públiques cap a organitzacions fràgils. Si es pren seriosament aquesta tensió, emergeix una pregunta rellevant: quines condicions públiques, econòmiques i organitzatives permeten que cooperar deixi de ser un sobreesforç sostingut pels agents culturals? L'estatut cooperatiu pot distribuir les decisions i els riscos, però no garanteix per ell mateix relacions equitatives ni ocupacions sostenibles. La qualitat de la cooperació depèn també dels marcs institucionals, dels recursos

disponibles i de la capacitat de repartir de manera justa tant els beneficis com les càrregues del treball col·lectiu.

Referència

Henry, P. (2018). Pourquoi si peu de structures à statut coopératif dans le domaine culturel? *NECTART*, 7(2), 122–129. <https://doi.org/10.3917/nect.007.0122> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: gestió cultural

Etiquetes: economia de la cultura

Etiquetes: finançament de la cultura

Etiquetes: treball cultural i professionals

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2019/cooperar-en-cultura>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.3917/nect.007.0122>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8090>